

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: **DUMINEC'A.**

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :
Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU'

Pentru publicatiunile de trei ori ce' contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

MIRON,

din indurarea lui Ddieu arhiepiscopu alu bisericii ortodoxe in Transilvani'a si metropolitu alu româniloru greco-orientali din Ungari'a si Transilvani'a; consiliariu actualu intimu alu Majestatei Sale cesaree si apostolico-regie;

Onorabileloru corporatiuni, autoritãti si foruri bisericesci, iubitului cleru si poporu alu eparchiei Caransebesiului: dar si pace dela Dumnedieu Tatãlu si Domnulu nostru Iesus Christos!

Dupa ce prin mórtea iubitului de Ddieu episcopu alu Vostru Ioanu Popasu intemplata la 5/17 Februaru a. c. eparchi'a scutita de Ddieu a Caransebesiului fu lipsita de Archipãstoriulu seu, sinodulu aceleia-si eparchii convocatu dupa normele Statutulu organicu alu provintiei nòstre metropolitane la Caransebesiu pe 26 Martiu a. c. a efeptuitu sub conducerea nòstra personala alegerea de episcopu alu eparchiei Vòstre, si anume in siedinti'a s'a din 27 Martiu a. c. a ales de episcopu alu aceleia-si eparchii pe preacuviosulu archimandritu si vicariu alu Nostru arhiepiscopescu in archidieces'a Transilvaniei *Nicolau Popea*; èr sãntitul sinodu archierescu alu provinciei nòstre metropolitane intrunitu la 30 Martiu a. c. censurãnd canonicesece acèsta alegere, a aflat cã alesulu archimandritu este cualificatu pentru promovare la demnitatea de episcopu alu eparchiei Caransebesiului; mai departe Maiestatea S'a cesaree si apostolico-regésca, gloriosulu Imperatu si alu nostru Rege *Franciscu Iosifu I.* cu pré inalt'a resolutiune din I. Iuniu nou a. c. s'a înduratu prégratiosu a intari alegerea numitului archimandritu de episcopu alu eparchiei Caransebesiului, si dupa tóte acestea Noi cu conlucrarea preasãntitului domnu episcopu alu eparchiei Aradului *Ioanu Metianu*, pe numitului preacuviosu archimandritu *Nicolau Popea*, sub sãnt'a liturgia celabrata astadi in biserica nòstra catedrala din Sibiiu, l'am chirotonitu de episcopu cu jurisdictiune canonica pentru eparchi'a Caransebesiului, dãndu-i despre acést'a chirotonire Gramat'a Nòstra metropolitana.

Aducèndu multiamita lui Ddieu pentru acestu resultatu imbucuratori, venimu prin cerculariulu Nostru presentu a anuntiã tuturoru onorabileloru corporatiuni, autoritãti si foruri bisericesci, si preste tot. iubitului cleru si poporu din eparchi'a Caransebesiului, indeplinirea scaunulu episcopescu alu acestei eparchii prin alegerea, intarirea si chirotonirea preacuviosulu archimandritu *Nicolau Popea* de episcopu alu Vostru diecesanu, fiindu Noi convinsi, cã veti primí toti cu bucurie si multiamire pre noulu Vostru episcopu, care in puterea darului archierescu si conformu promisiuniloru sale solemne are sè pasterésca eparchi'a de Dumnedieu pazita a Caransebesiului dupa institutiunile canonice si statutare ale bisericii nòstre lucrãndu mijlocitu si nemijlocitu pentru religiositatea si luminarea preotimei si a poporulu din eparchi'a s'a.

Ve anuntiamu inca si aceea: cã avènd Noi in vedere normele din §. 105 alu Statutulu organicu, am rugatu pre pré sãntitului domnu episcopu alu Eparchiei Aradului *Ioan Metianu*, ca in calitate de mandatariu alu Nostru se binevoiésca a duce in deplinire introducerea preasãntitului domnu nou episcopu *Nicolau Popea* in eparchi'a Caransebesiului, respective in scaunulu seu episcopescu, èr terminulu pentru acèsta introducere l'am pusu prin contielegere reciproca pe *Duminec'a* a 5-a dupa Rusalii, adeca pe diu'a 2/14 Iuliu a. c. dorind Noi, ca la solenitatea acést'a de introducere se participe clerulu si poporulu eparchialu in numeru cãt se póte mai mare, pentru a-si manifestã in persóna iubirea si alipirea, reverinti'a si supunerea fatia cu noulu seu archipastoriu.

In fine indrumãm pre onorabil'a preotime si pre toti credinciosii sãntei nòstre bisericii din tóte pãrtile eparchiei Caransebesiului, ca in sãntele rugãciuni se pomenésca de acum inainte pe noulu loru episcopu diecesanu, pe preasãntitului archiereu si stapènu *Nicolau Popea*, si in tóte trebile, care apartienu jurisdictiunei episcopesci, când se cere vre-un sfatu, îndreptare, judecata s'au deslegare, càtra acela-si le-

giuitu episcopu alu loru sè se întórca ; impartasindu-Ve Noi pe lînga acestea si binecuvântarea Nôstra archierésca.

Datu in residentî'a Nôstra archiepiscopésca metropolitana din Sibîiu, la 11/23 Iuniu, 1889.

Miron Romanul, m. p.

Cuvântarea

rostita de Preasanti'a S'a Domnulu episcopu al eparchiei Caransebesului NICOLAU POPEA, la santirea S'a intru archiereu, seversita Domenica, la 11/23 Iuniu, a. c., in biserica parochiala din Sibiu-Cetate.

In numele Tatalui, al Fiului, si al Sft Duch!

Asia dar s'a intemplat, evlaviosiloru ascultatori, tot s'a intemplat a ceea, ce dóra nimenea nu credea, că se va întemplá vreodata! Actulu celu mare si insemnatu, chirotonirea mea de episcopu alu eparchiei Caransebesiului, deja s'a seversit ; nu in visu sau in inchipuire, ci in realitate, nu intr'ascunsu la intunec, ci la lumin'a dilei, aici in sfant'a biserica a acést'a, inaintea lui Ddiu si a ómeniloru, la vederea tuturor. Si, lucru minunatu! pare că a fost scris in ceriuri, că tocmai eu se fiu alesu de sórte pentru Caransebesiu, că tocmai eu se urmezu in scaunulu archierescu acelu barbatu meritatu, pe care eu inca din pruncie eram dedatu alu stimá cá pe unu venerabilu parinte, éra mai târdiu in versta de barbatu cá pe unu vrednicu colegu si amicu alu meu, si acum la betránctie cá pe unu preaveneratu archiereu si vechiu amicu alu meu.

Sunt lucruri, evlaviosiloru ascultatori, a càroru urzela si tiesetura interna, alu càroru firu de legatura inzadar ne vom trudi se le aflam, căci nu le vom aflá nici odata. Mintea nôstra marginita nu póte strabate in afundimea cea fara de fundu a taineloru celor ascunse si vecinice ale lui Ddiu ; noi vedem, că ele se intempla, dar cum si in ce chipu-se producu, cauzele lor originale nu le vom cunósce nici odata, aceste purerea vor remâné unu secretu pentru noi, fatia cu care mintile cele mai agere si mai versate vor stá inmarmurite, neputendu dice alt'a despre ele, decât cee-ce a dis óre când unu renumit barbatu : pentru-că eu nu te potu cuprinde pe tine, cuprinde-me tu pe mine, o fiintia a fiintieloru!

In tocmai mi se pare, evlaviosiloru ascultatori, că s'a intemplat si cu ridicarea mea la trépt'a archierésca. Daca gândescu la cele multe trecute si petrecute, la greutátile si pedecile, ce se ivira : apoi nu se póte se nu dicu, că aici inca nmai o mâna tainica, in modu misteriosu, a întocmita lucrurile astfeliu, dupa-cum le vedem adi in fiintia.

Da, o putere nevedita, coversitóre, proni'a dumnedieésca, care in modu necuprinsu de mintea nôstra conduce destinele popóreloru si decide sórtea omenimei, proni'a dumnedieésca, carea si pe poporulu român, cu biserica lui impreuna, l'a condusu prin vijeliile vécuriloru, l'a ocrotitu si feritu de peire, dându-i viatia, cá se fie viu ; proni'a ddieésca, care prin Moise alu nostru, trimisulu seu, ne-a desgropatu vechi'a metropolie, adunédu pàrtile dismembrate la mam'a loru comuna ; proni'a ddieésca, carea ne-a reinviatu si vechi'a episcopie de Caransebesiu, asiédu-o in preavutele ei hotare : numai acést'a pronie dicu, care ocârmuesce totulu, si fara de a carei scire nici unu firu nu se clatina in capulu omului, a pututu se indeplinésca si acestu opu, imposibilu la parere, si inaintea acestei pronii i-mi ridicu si eu capulu si esclamu cu psalmistulu : Mare esti Dómne si minunate sunt lucrurile tale, si nici unu cuventu nu este destulu spre laud'a minuniloru tale.

du-i viatia, cá se fie viu ; proni'a ddieésca, care prin Moise alu nostru, trimisulu seu, ne-a desgropatu vechi'a metropolie, adunédu pàrtile dismembrate la mam'a loru comuna ; proni'a ddieésca, carea ne-a reinviatu si vechi'a episcopie de Caransebesiu, asiédu-o in preavutele ei hotare : numai acést'a pronie dicu, care ocârmuesce totulu, si fara de a carei scire nici unu firu nu se clatina in capulu omului, a pututu se indeplinésca si acestu opu, imposibilu la parere, si inaintea acestei pronii i-mi ridicu si eu capulu si esclamu cu psalmistulu : Mare esti Dómne si minunate sunt lucrurile tale, si nici unu cuventu nu este destulu spre laud'a minuniloru tale.

Importantu evenimentu este acest'a alu sfintirei mele de episcopu, evlaviosiloru ascultatori, celu mai importantu din tóte de pana acum. Elu i-mi misica inim'a, i-mi agita spiritulu, si i-mi electricéseza intréga fiintia mea. Si nu e mirare, căci adi o nóua era se deschide pentru mine, plina de nedumeririle tainiculu viitoriu ; astádi, noue si grele sarcini, o mare responsabilitate mi se punu pe umeri, si cine scie fi voiu in stare se le suportu, nu mi se vor incovoia puterile-mi debile sub povar'a loru apesatóre ? Astádi mii de datorinte si sperantie se léga de persón'a mea, si Dumnedieu scie, puté-le-voi implini pe tóte, asia cum ar dorí biserica, cum ar dorí eparchi'a si cum asi dorí chiar si eu insumi ? !

Asia e, evlaviosiloru ascultatori, inalta cu adeveratu si alésa este archierica, dar tot atât de grea si anevioása, este chemarea ei toşodata. Ca unu lantiu neintrerupt 'lu urmarescu pe episcopu greutátile de tot feliulu pe tóte càrările activitátii sale.

Actele seversite mai inainte aici, lucrările sfintite si semnele simbolice, au nu ne indica acést'a ?

Pe bas'a acestor'a eu nu-mi potu in esentia inchipui episcopi'a altfeliu, decât cá o legatura spirituala a episcopulu cu biserica lui Christosu, cá o inchezare a lui cu eparchi'a sa, cá o unificare a lui cu clerulu si poporulu eparchiei sale ; prin urmare : cá unu adeveratu tata spiritualu alu tuturor eparchiotiloru.

Precum tatalu bunu de familie ingrijesce cá de ochi de famili'a s'a ingusta ; precum pastoriulu vrednic si-pune sufletulu pentru turm'a sa necuventatóre : asia episcopulu are se ingrijésca si se fie gat'a a-si pune si sufletulu pentru binele si fericirea vremelnica si vecinica a familiei sale celei numeróse din eparchie.

Bine am cunoscutu eu tóte greutátile, cu care are se lupte episcopulu, căci in vreo 30 de ani, de când am norocire a me aflá aici la centru, in nemijlocita apropiere a archiereilor, cari se succedara, si timp si ocaziune am avutu destula, ca se le cunosc bine o sciu mai incolo si aceea, că nici la Caransebesiu nu me vor fi asteptându nescari cali presarate cu flori de trandafiru, ci griji si osteneli : si daca totusi m'am hotaritu se primescu alegerea de episcopu acolo, o am facutu acést'a pentru-că trebuia se

ascultu de biserică, se-mi plecu capulu unui votu aprópe unanimu de incredere, mai alesu că si pana acum partea cea mai mare a vietii mele in ostenele si necasuri o am petrecutu.

Astfelu find nu-mi remâne decât, ca se cad inaintea Domnului puterilor, si multiamindu-i pentru tóte facerile de bine de pana acum, se 'l rogu in umilintia, ca se-mi usiureze calea, pe care o am apucatu, se-mi indrepteze pasii spre tóte lucrurile cele bune, si se-mi intarésca puterile, ca se-mi potu purtá sarcin'a archipastoriei mele, spre laud'a si marirea lui, spre binele prosperarea si inflorirea tinerei nóstre eparchii a Caransebesiului ?

In urm'a acestora cu supunere omagiala imi indreptezu ochii inimei mele mai intâiu catra Maiestatea S'a preainaltatulu nostru imperat si rege apostolic, Franciscu Iosifu I, aducându-i cele mai devotate multiamiri, pentru-cá s'a induratu pregratiosu a intari alegerea mea de episcopu alu Caransebesiului. Si fiind-cá Maiestatea S'a nu numai acést'a unica, ci nenumerate alte faceri de bine s'a induratu a aretá catra biseric'a nóstra la deosebite ocazioni, cred, cá multiamirea cea mai curata si mai corespondietóre este traditional'a nóstra credintia si alipire catra preainaltulu tronulu si august'a casa domnitóre: acésta credintia si alipire neclatita nu voiu lipsi a o pastrá si eu in inim'a mea in tóte dilele vietii mele.

I-mi esprimu mai incolo multiamirile mele respectuóse inaltului regim regescu ungurescu, pentru-cá a binevoitu a considerá votulu sinodului electoralu alu eparchiei Caransebesiului si a face propunere la Maiestatea S'a pentru intarirea mea de episcopu. Cunoscu eu necesitatea bunelor relatii si spriginiri reciproce intre statu si biserică si nu voiu incetá nici odata a me nisui pentru sustinerea lor in interesulu bine inteles al ambelor parti.

Cu dragoste fratiésca me simtu obligatu a aduce multiamirile cele mai călduróse presântitului nostru sinodu episcopescu, pentru cá a aflatu cu cale a-si dá consimtiementulu seu la votulu sinodului electoral.

Dar mai intâiu me simtu obligatu a multiami Escelentiei Tale, Inaltpreasântite pârinte archiepiscope si metropolitu, nu numai pentru consimtiementulu canonicu, dar preste tot pentru intrég'a lucrare si staurintia energica, cu care ai binevoitu a Te distinge dela inceputulu vacantieii pâna in momentulu presentu in afacerea acést'a de mare insemnatate. Eu credu, ca Escelenti'a T'a nu atát pentru persón'a mea, cât mai vârtosu pentru binele bisericiei si alu ordinei bune, Te-ai vediutu indemnatu la staurinti'a acést'a. Cu atát mai mare meritulu, cu atát mai sincera a mea recunoscintia.

Primesce Prea sfintite pârinte episcope si frâti'a T'a adeverat'a mea multiamire pentru binevoitorea conlucrare la actulu sinodului episcopescu si alu chirotonirei mele. Te rog frâtiesce se fii incredintiatu cá in persón'a Mea vei aflá totdeun'a unu bunu conlucratoriu si spriginitoriu alu causerlor nóstre comune.

Si ce se dieu acum, cu ce felu de cuvinte se me adresezu eu acum cátra preavenerabilulu sinodu electoralu alu eparchiei Caransebesiului, cum se seiu eu multiami acestei corporatiuni inalte pentru votulu seu aprópe unanimu, pentru increderea s'a rara, cu care a binevoitu a me onorá? Ii aducu deocamdatá numai simplu din depártare multiamirile mele cele mai sincere si lasu timpului, ca elu se puna óre când márturie faptica, de am meritatu ori nu increderea lui. Un'a ínse o pot dice încá de pe acum: cá increderea cu incredere se respatesce, si cá din intálnirea améndurora acestora increderi numai bine pote se resara pentru tiner'a si de Ddieu scutit'a diecesa a Caransebesiului.

Cu asemenea căldura ve multiamescu si voue fratiloru si impreuná lucrători la sfântulu altariu si preste tot in vi'a Domnului. Cu voi impreuna am purtatu zadufulu dileloru, cu unii dela inceputu, cu altii de mai încóce, dupa intemplare. Eu me despartu cu trupulu pentru-cá asia a binevoitu Domnulu, dara cu sufletulu pururea voiu fi cu voi. Pástrati-me in inimile vóstre, cá-ci eu nu ve voiu uitá nici odâta.

Salutările mele curate si d-vóstre, evlaviosiloru ascultători, tuturoru domniloru si fratiloru, cu cari impreuna ne adunámu la acést'a sfânta biserică adese-ori aveamu conveniri frâtiesci, ne sfátuiamu in lipsele si trebuintiele nóstre totdeun'a find bine primitu si vediutu. Lungésca-ve Dumnedieu dilele vietii si daruiescá-ve sporiu si bucurie in intreprinderile d-vóstre.

In sfârsitu éra inaintea t'a Dómne cadu si me rogu: revarsa preste mine milele tale cele bogate: intâresce-me, ca se-mi potu duce in indeplinire lucrulu celu greu alu archipastoriei mele. Fii milostivu mie Dómne, spriginesce-me in vremea necazului, acum si pururea si invecii veciloru. Aminu.

Epistolele parochului betranu.

VI.

Iubite Nepóte! — Scirea imbucuratória ca Maiestatea S'a s'a indurat pré gratiosu a intari alegerea parintelui Nicolau Popea de episcopu la Caransebesiu, a sositu si aici la noi. Ti-poti inchipui cât m'a atinsu de placutu si ce bucuria mi-a sternitu fói'a Dtale, când am cetitu ce ai scrisu despre intarirea si mai tardiu despre santirea alesului Episcopu. — Nainte de tóte m'am bucuratu, cá s'a alesu de episcopu unu barbatu in vresta, deci cu intieleptiune si cu fric'a de Ddieu; unu barbatu cu invetiaturi nalte, deci — in stare de a-si aperá biseric'a si turm'a intre ori-si-ce impregiurari; unu preotu cunoscutu si cinstitu de toti fiii bisericiei nóstre, deci — carele la intrarea s'a in diecesa este intempnatu cu incredere de micu si de mare.

Dar bucuri'a nóstra ni se radica si pentru impregiurările, intre cari Preasanti'a S'a s'a alesu si s'a

intaritu de episcopu. Aprópe toti deputatii sinodali si-au datu votulu pe densulu, deci e semnu că in biserica domnesce contielegerea fratiésca; sinodulu archierescu, carele in cestiumi de acésta natura are votulu celu mai puternicu, a consentitu cu alegetorii — si acest'a áncă e semnu invederatu despre bunele legaturi intre capu si trupu; Maiestatea S'a asijderea a incuviintiata alegerea si astfeliu, cum ai scrisu Dt'a „alegerea a devenit perfecta.“ Semnulu acest'a dovedesce că Pré Santitii nostri Archierei au trecere si suntu vediuti dupa vrednicia si la preinaltulu locu.

Astfeliu cu ajutoriulu si din darulu lui Ddiu avemu in fruntea bisericei nóstre trei Archierei cá trei stélpi neclatíti. Toti trei barbati cu nalte vrednicii, cu multa védia si cu rivna apostolésca si cu inima invapaiata pentru binele bisericei. Trei Ierarchi, cari déca privimu la densii, fia-care ne convinge că ingrijirea ddiésca ni ii-a datu, ca intre impregiurari furtunóse si grele se ne povetiuésca nai'a bisericei. Si cine dintre noi este, carele se nu cunósca pre intieptulu carmaçiu, carele cu prevedere si cu petrun-dere in viitoriu pórtă cãm'a bisericei, trecendu prin neguri, printre stânci, preste valuri involburate, ca se o povetiuésca la limanulu doritu?! Cine este, carele se nu védia urmele binefacetórie ale intieptei ingrijiri: radicarea scóleloru, desteptarea poporului, sporirea fonduriloru s. a. — Intr'adeveru déca luamu in socotintia ce am fostu sub ierarchi'a serbésca, si ce suntemu astadi, aflámu mare deschilinire, aflámu că in locu de archierei straini, avemu astadi in fruntea nóstra trei ierarchi, uuulu mai invapaiatu de cât altulu intru a aratá poporului lumin'a cea adevérata si a-lu ferí de ispite si necazuri.

Dar Iubite Nepóte! — nu te superá ca mai lungeseu epistol'a cu dóue-trei cuvinte. — Déca facemu o privire asupra bisericei, vedemu că in launtrulu ei astadi domnesce deplina pace. In sinulu bisericei astadi nu iscusimu nici unu semnu de invrajbire. Toti suntemu petrúnsi de unic'a nisuintia: d'a inaintá in cele bune. — Ce mangalere e acést'a pentru noi; barem noi intre olalta se traimu bine, se ne sprijinimu imprumutatu cá cu atât mai vertosu se potemu lucrá impreuna la radicarea si desteptarea poporului; éra acél'a, care se va încercá a turburá acésta liniste, se strice acést'a pace — anatema se fia!

Ddiu se tienă pacea între noi, si Prea Santiei Sale noului Episcopu se-i deie putere cá dreptu indreptandu cuventulu adevérului se povetiuésca cu intieptiune turm'a cuventatória, la carea l'a alesu Domnulu de Pastoriu alu Seu!

Portulu nationalu la poporulu nostru románu.

Intre cele cincisprediece puncte principali ale programei de activitate adoptate de către prim'a a d u n a r e

generală a asociațiunii transilvane, ținute în Noiembrie 1861 la Sibiu punctulu 5 suna așa:

„Descrierea comparativa a porturilor românesce din punctu de vedere alu folosului cu privire la clima si totodata din celu esteticu. Deslegarea cestiumiloru, care din tóte porturile românesce de ambele sexe póte se fie si mai corespundietoriu climei, si mai frumosu, cum si care porturi ar fi se dispara cu totul, sau incái se se mai cultive.“

Atátu si mai multu nimicu nu cuprindea acelu punctu alu programii de cultura nationala din 1861; aceeași inse presupunea unu studiu practic facutu in timpu mai îndelungatu de către ómeni scutiti de preocupatiuni si nicidecum sclavi ai modeloru. Punctulu 5 alu programei de-dea problem'a si cu ea materi'a fórte bogata pentru unu volumu pântecosu. A culege porturi din tóte regiunile locuite de români, a le compará între ele apoi cu porturile altoru popóra conlocuitoare sau vecine, a si câstiga portrete copiete, sau așa numite tablouri de ale domniloru si ale boieriloru mari si ale femeiloru si prunciloru de prin bisericile Romaniei, dela familii renumite; a le cauta in pinacotece si musee straine, a cautá in chroni-cari cá se vedemu cum descriu aceia portulu unoru familii mari, din care au esitu barbati de statu; a merge apoi departe prin lungimea vécuriloru in imperiulu bizantin; a trece de acolo la column'a lui Traianu si a examiná portulu tuturoru figuriloru omenesce de pre acei'a, legionari, daci, dace si altele, a cercetá si porturile poporului italianu mai alesu in muntii apennini, pre unde s'au mai conservatu portulu anticu millenariu; a te întorce si între popórele din peninsul'a balcanica macedo-romani, arnauti, greci, bulgari, serbi; a mai vedea si ce au imprumutatu popórale christiane din portulu mohamedaniloru turci si dela alte popóra din Asi'a mica, — tóte acestea sunt probleme ethnografice, care ceru fatige si perseverantia.

Dara in fine ce folosu practic amu avea noi din tóte acestea cercetari, care ar' costa sume fórte considerabile? A descoperi tocm'a in muntii apennini si in alte parti ale Italiei catrinia romanésca si mai multe forme de inelitori ale capului la femei, precum si inpletirea si concietur'a perului, bratiariulu (ciupagu) si cingatorile sau bránele la femei; a vedea pe column'a lui Traianu legionari si pre toti comandantii loru mari si mici încinsi cu sierpare de piele cu catarami, incaltati cu sandale curelate, căroru astadi le dicemu opinci; óre acestea si alte multe note caracteristice pre langa limb'a nóstra se nu destepte in noi consciintia de aceea ce suntemu? Si acelu vesmentu lungu si largu tiesutu de femeile romane din lâna alba, așa cum se mai pórtă elu in districtulu Hatiegului si mai preste totu in Banatulu Craiovei, ce este elu mai putienu decâtu tog'a alba, de unde cuventulu candidatus, pentrucá la alegeri se imbracau in toga alba, de unde cuventulu „Togatus“ a remasu cá reminiscentia numai la studentii din scólele superiori ale unoru popóra protestante spre a'i distinge de „clamidati.“

Pâna in anulu 1848 locuitorii romani fruntasi din Sacele (Sapte-sate) si locuitorii din suburbea Brasiovului se purtau in toga lunga de panura alba-curata, tivita cu negru (praetexta) si la mânci cu refrecu indoitu; așa inbracati mergeau la sf. biserică, la solemnitati familiari la autoritatile publice si cu alte ocaziuni, in care se cerea cá se se presente cu demnitate de barbati maturi si seriosi. Unu portu mai demnu de barbatu nici cá se mai póte. In dilele nóstre fu exilatu si acél'a de așa numitele petecutie nemtiesce s'au frantiusesce, precum au fostu scóse si dela aristocrati caftanele turcesce, care inca nu erau altu ceva decât totu toga, numai nu alba, ci de stofe fórte diferite, inpestritate cu colorii cá vestmintele biseri-

cesci la Christiani, asia cum au fostu ele introdu-se in ritulu din acelea tieri asiatiche, unde campile semenate cu flori si frundie de o varietate admirabila, indémna si provóca pe ómeni cá se le imitedie pe vestimentele lor, éra pe femei le farmeca, cá se apuce fusulu, sè se asiedie la resboiu, se tiese, apoi se cóse si se chindesésca. De aci vine cá la femeile orientale si meridionale simtiulu frumosului si gustulu se desvólta de sinesi, pe cale firésca, prin urmare fórte usioru, in mijloculu frumsetieloru naturei, fara cursuri estétice de pre la universitati din tieri, a càroru clima te impinge la melancolia si hipocondria.

De nu ar fi mai fostu si alte cause grave, chiar si politice, pentrucá indata in 1862 se si deschidemu prim'a expositiune curatu romanésca, acea unica de a vedea adunate la unu locu unu numeru considerabilu de porturi române ar fi fostu de ajunsu, pentrucá se ne supunemu la o întreprindere grea, ne mai vediuta la romani, problema, inpreunata cu risiculu de a nu reusi, asi perde o suma respectabila de bani. Acea întreprindere a reusitu cu unu frumosu câstigu materialu pentru cass'a Asociatiunei transilvane dupa coperirea deplina a tuturoru speseloru. A fostu inse fara asemenare mai importantu celalaltu câstigu trasu din acea expositiune, in urmarea multimei de porturi romanesci adunate acolo spre mirarea nóstra si cu atâtu mai virtosu a neromaniloru, cari pâna atunci nu crediusera cá ar fi cu putintia, cá se iesa din mânilor femeiloru române atâtea obiecte tiesute, cusute, brodate, infioritate, intru o varietate necunoscuta pâna acum.

Intocma aceeași se pôte dice si despre expositiunea initiata la 1881 in Sibiu, cu adaosu inse, cá acést'a fú si mai bogata decâtu cea de inainte cu 19 ani, precum avea si natiunea totu dreptulu cá se o védia mai inaintata.

Óre inse pâna la 1862 nu reflectase nimeni la portulu nostru nationalu si mai alesu la celu femeiescu? De siguru cá au mui cugetatu si alte persóne multu mai inainte la modulu cum își prepará poporulu imbracamintea sa si cum o pórtá. In anulu 1843 frumós'a Domna Maria n. Vacarescu, cununata in a dou'a casatoria cu Domnulu Munteniei Georgie Bibescu, s'a prezentatu in uululu din porturile cele mai frumóse ale patriei sale, precum se mai pôte vedé ici-cólea pe la familii patriciane in portretele sale. Daca Dómn'a Mariti'a, precum îi diceau contimpuranele sale, nu aflase in acea epoca imitatóre, caus'a se pôte descoperi usioru atâtu in spiritulu acelei epoce, câtu si mai virtosu in situatiunea fórte critica a terei, a guvernului si a principelui, pre când in realitate despoti ai terei erau consulii generali ai Rusiei, si intru adeveru cá Bibescu a statu pe tronul numai pâna in Iuniu 1848. Mai érá si alta causa, care inpedecá petrunderea portului nationalu in clasele superiori ale societati. In urmarea starei decadiute si umilite a poporului a cadutu si portulu seu in despretiu atâtu mai umilitoriu, cu câtu sub domni'a de 100 de ani a greciloru nu numai familiile boieresci, dara si clasele de comercianti si de industriari au luat porturi orientali in materia si forma, éra mai târdiu in districtele campene portulu romanescu a disparutu chiaru si dela sate, inéátu numai in unele locuri îi remase câte o urma. Singuru la Moldov'a mai vediuramu preste vara cocóne mari cu inelitori in capu, intocmá cá si tieranele, puse asia, incátu se le si stea fórte bine, se le si apere de radiele ardietóre ale sórelui.

A trebuitu cá in Romani'a se urmedie in vre-o trei-deci de ani o serie de evenimente mari si decisive; consciintiei nationale in clasele proprietariloru mari si preste totu in inteligenti'a superióra, inca si la clasele orasiene, la burgesinde se i se dea câte unu stramura viguros, éra poporatiunea rurala se'si recastige libertatea personala, sè se simtia si ea o m u, pentrucá tóte clasele societati se'si viie mai aprópe un'a de alt'a, feciorulu saténului trecut

prin scóle se ia de consórtá pe fiic'a comerciantului, precum o luá nu asia de multu veneticulu grecu, bulgaru, arnautu s'au si turcu baptizatu, pentrucá portulu poporului adusu de pre sub munti se ajunga mai anteu in sal'a de parada a capitalistului, de unde apoi sè se inaltie in salóne. Acestu din urma inse érá unu pasu mai greu de facutu. Multe cocóne mari, descendente din familii patriciane vechi, inspirate de adeveratulu patriotismu luminatu aru fi voitu se faca acelu pasu, daca nu s'aru fi temutu s'au de rivalitatea altor'a, s'au cá pôte ómenii inca n'au ajunsu cá se intieléga insemnatarea portului anticu. A trebuitu se viie in acea tíera principes'a Elisabet'a de Wied, astadi dupa nepetransulu destinu ddiescu regina a Romaniei, care dupace a comperatu porturile femeiesci, alegéndu-si din trensele, si-a disu: „De asi remanea eu singura in acelu portu, ilu voiu gati, ilu voiu pune si purtá.“

Ómenii inse'si punu întrebarea, cá fatia cu tirani'a modeloru domnitóre si necurmata schimbate din véculu nostru, care a potutu fi adeveratulu scopu alu reginei cu restaurarea portului romanescu.

Regin'a nicidecum nu a remasu ea singura in costumulu femeii romane, ci pre lângá ce s'au inplutu cu elu salónele, s'au deschisu spre acelu scopu lucratorii (ateliere) la Gólesci, la Asilu, la institutulu Furnic'a, fundatu de damele din capitala; sute de femei lipsite, dara muncitóre, isi cástiga pânea de tóte díele cu lucrarea la costume femeiesci. Suveic'a, undrelele si acele caduserea de multu din mânilor multoru mii de femei; astadi ele au érași de lucru preste érna si de primavara, pâna ce au se ésa la ale câmpului, la sapa si la secere. Nu este nici-o indoiéla; fabricele straine facu fórte mare concurentia preste totu lucrului de mâna; acestu din urma inse merita cá se fia luat in deaprópe consideratiune din punctu de vedere multu mai inaltu decâtu ar fi numai castigulu s'au daun'a materiala. Las' cá sunt fórte multe lucruri de mâna, care nu se potu face prin machine, ci chiaru si pe la fabrice le facu totu femeile; dar' apoi facéndu abstractiune dela ori-ce obiecte de luxu curatu, la care omulu saracu nu ar trebui se aspire nici-odata, dara apoi lucrurile neaparatu trebuitóre pentru casa si famili'a, care se tiesu si se cosa in casa, sunt de regula întreitu si inpatratu mai solide si mai traitóre decâtu cele fabricate cu maiestria. Este inse o alta consideratiune care primédia pe tóte, la care noi amu reflectatu si la alte ocațiuni, pe care nici-odata nu o vomu perde din vedere. Ce se faca femeile poporului tóta ern'a din postulu Cracionului pâna la Pasci fara nici-unu lucru? Sub pretestulu de nimicu, cá pansari'a este fórte ieftina la jupanulu Gaspar s'au la jupanulu Moischele, femeile se stea siese luni de díle cu mânilor in sinu, s'au se mérga cu barbati la càrciuna, s'au se intre in vre-o aliantia cu satan'a, mai alesu daca nu are nici prunci, s'au daca e fata mare? Otium est pulvinar diaboli — lenea este perin'a diavolului. Dati de lucru femeii române, desi numai in proportiunea puteriloru sale, éra nu munca grea si brutala, dati'i inse de lucru, care 'i prelungeșce viati'a, o tine si in voia buna.

De cându consórt'a principelui Montenuovo a cumparatu pela 1867 aici in Sibiu câte'vea costume femeiesci cá se trimita la unele amice ale sale in Vien'a si de cându fratii Nasaudeni avusere fericirea, eá Maiestatea Sa imperatés'a si regin'a Austro-Ungariei, patrón'a gratiósá a Reuniunei femeiloru romane din Brasiovu, se binevoiésca a primí prea frumosulu costumu femeiescu, de atuuci tieseturi si cuseturi romanesci din Transilvani'a si Banatu se ceru mereu spre a se trimite in alte tieri; desemnuri si motive fura fabricanti de pre modele de ale femeiloru nóstre; dupa formele de catrintie se facu perdele mari la ferestri, coperte pe paturi, covóra, inbracatur

de mobilii, fetie de mese, chiaru si stufe de rochii si altele multe.

Care pôte fi adevăratul scopu la restaurarea portului romanesc?

Nu cumv'a o simpla desiertatiune nationala, o rivalitate cu alte popóra, o maimutiarie?

Nici decum. Scopulu propagandei in favórea portului national este cu totul altulu si acela multiplu.

Celu mai de frunte scopu ce urmarimu cu acésta propaganda este in multirea averei poporului.

Fia-care persóna sanetósa, prin urmare si fie-care poporu are date dela Ddieu câte dóne capitaluri, s'au vorbindu cu scriptur'a, dóne talente, unulu in creri, altulu in bratielile sale, éra spre intrebuintiarea loru 'i este dăruitu timpulu vietiei. Tóte se facu in timpu, pe carii anglii 'lu identifica cu banii, cu averea materiala vediuta si pipaita, de aceea dicu ei, că timpulu este banu si áu tóta dreptatea.

Este fórte usioru pentru ori-care din noi cá se presupunemu, că intr'unu poporu de diece milióne de suflete se afla numai unu milionu de femei sanatóse, maritate, cu prunci pucini s'au fara prunci, si fete mari nemaritate, care tóte lucrandu cu manile ori si ce, producu pe di o valóre numai de câte 10 cruceri (25 centesime,) cu tótele 10 milióne de cruceri si adeca 100 de mií florini s'au 250 mií de franci. Se mai presupunemu unu lucru éra si fórte usioru de crediutu, cá si cum adeca acelu unu milionu de femei ar avea pentru sinesi numai câte o luna s'au 30 de dile libere preste anu, in care se pôte face lucru in valóre tot numai de câte 10 cr- pe di, câstigulu ar fi de trei milióne.

Unu altu calcul. Betranii de astadi daca intrau odinióra in casele locuitoriloru de stare mijlocie, cari cultivau pamentulu cu câte patru boi s'au patru cai de ham, vedeau câte o ladóie de cele mari vapsite, plina cu valuri de pânsa inalbita si cu albituri cusute, éra de cumv'a se aflau si fete mari in familii, se vedeau si câte dóne ladi de acelea, un'a destinata pentru fiic'a de maritatu cu parafernaliile sale. Alaturea unu patu incarcatu cu câte 6—8 perini si pilote inplute cu pene; asia numite madratie abia erau cunoscuta ici-colea pe la orasie mai mari. In paturi se mai vedeau straiie s'au tíole de lâna, lepedee (linceóle, cersiafuri) de cânepa. Pe culme s'au cuieriu intiepenitu de alungulu unui parete vedeai, dupa datin'a locala, merindari, covóra, catrintie, fetie de mese, tieseturi pentru desagi si traitie, tóte de lâna, La ómeni mai cu dare de mâna care tienu ori mai multe, aflai câte o lada plina de panura alba si négra, din care se croiaiu si se coseau sumane (tiundre, zeche,) cióreci (imenei,) manecare si peptare, éra pe airea si glugi albe, largi, care la poporulu saténu tienu loculu mantaleloru dela cetati făcutu din panurarii staine.

Tóte pânsariile si tóte panurariile de ori-ce numire le lucrau si gatiu pentru fia-care familia esclusivu numai femeile romane, din tóte acelea obiecte nimicu nu se cumpara dela orasiu, nimicu. La familii numeróse si cu dare de mâna, unde erau prunci la casa si mam'a impresurata de ei, nu ajungea la tóte lucrurile casei, acolo se aflau femei mai lipsite, inse fórte laborióse, care pentru câte o simbria pré modesta éra bune bucuróse cá se o ajute la tiesute si cusute, cá si la fremantatu de pâne si la fertu var'a pentru lucratori.

Ce valóre ati voi d-vóstra se dati acelei colectiuni de pânsarii si panurarii tiesute si cuseturi din casele aceloru tierani? Cu cât credeti d-vóstre că le-ati putea cumpara pe tóte dela câte o singura familia? Cercati cu 100 fl. v. a. s'au 250 de franci; eu inse nu credu că vi le-arda. Dara fia. Se punemu din 10 milióne cá si statisticii 4 suflete la o familia facu 2¹/₂ milióne de familii.

Se alegemu din tóte acestea numai 1 milionu de familii cu dare de mâna, averea loru in tieseturi absolulu necesarie casei 100 + 1,000000 = 100 de milióne florini valuta austriaca.

Amu exageratu óre? Cercati cá se provisionati cu tóta imbracamintea, cu hainele de patu si cu tóte celelalte pânsarii pe unu milionu de familii, cumparându-le cu bani numerati dela bolte si dela fabrice. Se cumparati inse marfa trainica, nici stambaria (bumbacaria arsa s'au putreda,) éra panurele de lâna se fia celu putínu asia de trainice, precum suntu postavurile cu care 'si imbraca Maiestatea S'a imperatul si regele nostru pe ostasii arma-tei sale.

Este sciutu si cunoscutu, că pâna mai decurându tóte comunele rurale, chiar si cele orasiene mai mici avéu in hotaru mai aprópe de comuna cânepisti, unde fia-care parinte de familia semená in câte o bucata de loc cânepa veratica si tomnatica pentru famili'a s'a, érá apoi tréb'a si datori'a femeiloru de a o smulge, topi, usca, meliti'a, peptena, hecela, perii'a, tórce, tortulu al'u opari, al'u navadí, al'u tiese, pans'a a o inalbí, a o croi si cosea dupa calitátile ei pentru scopurile casei, a si pune in reserva; din prisosu a si vinde.

Multi economi fruntasi, ear mai alesu dintre parochii cei mai activi semencu si inu, pe care preotesele 'lu sciau tractá cu multa istetime si procedeau pânsa fórte frumósa, prin urmare si scumpa. Amu cunoscutu preotese cu câte trei si patru fiice, pentru care nu se cumpará nimicu dela orasiu; ele nu purtau catrintie, ci rochii, tóte inse tiesute, croite si cusute de mánisíorelu loru, dupa ce totu ele se pricepéu fórte bine si, la vapsirea tortului in câte 5—6 coloru de acelea, despre care disertase onor. domnu parochu si profesoru S. Fl. Marianu din Bucovin'a cu ocaziunea alegerii sale de membru alu academiei române.

La multime de comune, pe unde s'au facutu si se mai facu mereu commassatiuni si segregatiuni, configuratiunile geometrice s'au schimbatu fórte tare; gradine, cânepiste, curechiste s. a. au trecut din proprietatea unor'a in a altor'a; adesea partile hotarului mai apropiate de comuna au trecut prin favórea exceptionala in proprietatea fostiloru domni feudali, éra hotarulu ce vine impartitu la locuitorii comunei, este celu mai departatu. Hotarele au mai suferitu si suferu schimbari pe fia-care di inca si prin vëndiari si cumparari de veci cu dreptu de mostenire, de bunavoia s'au de sila la toba, de când legea vechia nevoiesia de „Aviticitate," s'a desfiintiatu si acumu are dreptu ori si cine, nobilu nenobilu, se cumpere pamentu si se'lu aiba drépt'a proprietatea a s'a, se'lu cultivate fia-care ori cum 'i convine lui, se'lu si ingradésca daca are mai multe jugere la unu locu. Din tóte acestea prefaceri agrarie inse nici decum nu are se urmedie, că de aci incolo agricultorii se nu mai samene cânepa si inu in pamenturile loru, si sutele de mií de familii se fia condamnate asi cumpará tóte petecele si trentiele totu dela neguatiarii si dela martiafoi de prin târguri, cu bani muiati in sudori crunte. Cânep'a si inulu mai au si alta valóre mare pentru seminti'a loru oleiósá, alu carorulu oleiu próspetu pe lânga ce este fórte nutritoriu si mai sanetosu de cât unsorile de porcu, se mai folqsescu si de càtra industriarii si tehnici la productiunea diverselor manu-facturi si fabricate. Mai in seurtu, cultur'a de cânepa si de inu trebuie se fia considerata de catra economii nostri cá parte essentiala a economiei alaturea cu grâulu si cu papsioiulu, chiar si in casu când cinev'a nu ar avea trebuiotia cá se-si imbrace famili'a, cà-ci pôte nu o va fi avënd. Cânep'a si inulu in starea loru nelucrata sunt o marfa fórte cautata si pretiuita in comerciulu Europei si alu Americi. Angli'a de exemplu trage cânepa melitiata si he-

celata de multe milióne din Russi'a nu numai pentru fabricele de pãnsarii, ci si pentru cele de sfóre si de funerii necesarie mai vërtosu la miile de corabii, care curiera tóte marile si tóte riurile navigabili. Si cá se avem sub ochii nostrii si exemple mici de pre la noi, cunóscem unu comerciantu in Brasiovu, care cumpera si vinde cánepa in Romani'a si la funarii sasi din locu in valóre de 50,000 pâna la o suta de mií preste anu. In orasielulu Codlea (Zeiden) cu vre-o 4500 de locuitori economii cei mai activi facu capitaluri mai alesu din vëndiarea de inu cultivatu fôrte bine, éra femeile loru 'si facu bani frumoși din storsulu oleiului de inu, pe care 'lu cumpara cu pretiuri bune femeile române in posturile cele lungi orientale, atât de acasa, cât si in piati'a Brasiovului. Din satele românesci situate intre Oltu si Tãrnãv'a-mare, cât tiene dela Fagarasiu de vale pâna cátra Sibiuu, câteva'a case de comerciú din Brasiovu pâna de curëndu adunau pãnsari'a in pretiu de dieci de mií spre a o vinde in Romani'a. Totu asia este si cu pãnur'a de lâna alba, i-ci colea si négra tiesuta mai alesu de femeile din Sacele (Siepte-sate;) care stau in tóta Vinerea cu manufacturele loru cele trainice in serie respectabila pe piati'a Brasiovului, pre cându aici in Sibiuu multe mame din Saliste, Tilisc'a, Mohu si alte câteva'a comune românesci facu dotea feteloru, copere si alte lipse ale familiiloru din vândiarea de manufacturi de ale loru, pânsa de diverse calitãti, camesi si póle cusute gata, stergare si invelitori, catrintie si siurtie, cingatori si fringhii, cióreci si pieptare de lâna, valuri de pãnura s. a. s. a.

Éca dara ce insemnédia cultivarea portului nationalu : Insémna tocm'a aceea la care tinde buna óra chiaru si guvernulu Mãiestãtii Sale in Ungari'a, rehabilitarea si incuragiarea industriei de casa la tóte popórale din statulu acest'a. Nici unu poporu din câte locuescu pe teritoriile vechiei Dacii si vechiei Panonii n'au avutu pâna acum industri'a de casa mai intinsa si mai multipla decât o avuse poporulu românescu in tóte provinciile locuite de elu, si ambele sexe ale lui au inceputu a-si schimba si corci portulu numai dupa revolutiune sub preteste de nimicu, precum cá voru sè se presente mai civilisati, cá manufacturile din casa îi costa mai multu, cá portulu albu alu femeiloru române prea cere grija multa; cere dieu acel'a, cá femeia se fia totdeun'a spalata si curata, cá ce e drept, nimicu mai uritu si mai gretiosu decât o haine alba inegrita, patata si tavallita; inse tocm'a in acést'a stã ascunsu misterulu acestui portu; elu cere apa multa si bratia resfrante pâna in cote.

Dupa tóte acestea nu ne indoimu intru nimicu, cá lectorii nostrii au intielesu pe deplinu scopurile reginei, cá si pe ale tuturoru femeiloru din societatea mai inalta, cum si ale barbatiloru, când insistu cu perseverantia pentru cultivarea portului românu. Nu se intielege aci numai acelu portu de salonu, de parada, de luxu, care ni se presenta la diverse ocațiuni in societatea superióra, si care cu cât este mai maiestritu, mai complicatu, mai abatutu dela originalele sale simple si naturali, prin urmare si focu de scumpu, cu atât este si mai calificatu de a spãria, a instraina dela elu pe familii si a le impinge cá se-si aléga altele din nemarginita varietate pe care offeru si chiaru inpunu tiranesece croitorii si modistele din Parisu, alu cároru gustu bunu s'au si fôrte reu, adesea desuchiatu, domina preste tóte popórele continentale si transmarine. Sub terminulu de portu nationalu se intielegu aci nu numai vestmintele purtate de barbatu si de femeia, ci tóta industri'a de casa produsa de bratia femeii române si supraveghiata de ochii ei. Asia scopulu este, cá capitalulu bratieloru dela milióne de femei, in parte si de barbati se lucre si se fructifice neincetatu, averea nationala se creșca insutitu si inmiitu, din aceea mijlócele de cultura adev-

rata se ajunga in tóte pãrtile; familiile se invetie a căștiga ne incetatu, sè se dedea si la unu trau ceva mai bunu, la locuintie mai curate si mai sanetóse, sà se mai desvólte si gustulu; dieci de mií persóne mai lipsite se afie ocupatiune remunerata la familie mai avute, sentimentulu valórei proprie nationali se prinda radecini totu mai afunde, scurtu se ne scimu demni de numele nostru nationalu, pe care ni-lu dãmú noi insine de mií de ani in limb'a nóstra.

D i v e r s e .

* *Pré Santi'a S'a*, parintele Episcopu alu Aradului Ioan Metianu, s'a rentorsu din calatori'a din Transilvani'a Vineri'a trecuta cu trenulu dela amédi.

* *Instalarea P. S. S.* Episcopului Caransebesului Nicolau Popea precum comunica un cercularu metropolitann se va face Dumineca in 2/14 Iulie.

* *Vicaru si asesoru nou.* Précuriosia S'a Domnulu Archimandritu Dr. Ilarionu Puscariu este instituita prin I. P. S. S'a Archiepiscopulu si Metropolitulu Mironu Romanulu de vicariu archiepiscopescu, si Précuriosia S'a Domnulu Nicanoru Fratesiu este instituitu provisoru de asesoru referinte la consistoriulu archidieceșanu. Felicitãrile nóstre!

* *Incheiarea anului scolasticu* la institutulu nostru pedagogico-teologicu a avutu locu astãdi in 30. Iunin st. n. Dupa sant'a liturgie si rogatiunea de multumita, sè cetira clasificatiunile in sal'a cea mare a institutulu, fiind de facia I. P. S. d. episcopu diecesanu si multi onoratori din locu.

* *Joi in 15/27 l. c.* Serbi'a a tienutu serbatore mare intru pomenirea celoru ce au caditu acum 500 ani pre campulu mierlei in batali'a cea crancena contra Musulmaniloru.

* *Petreccere de véra* s'a arangiatu cu pruncii scolari si cu poporulu a dou'a di de Rosale in comun'a Cuvesti, tractulu Lipovei. Cu acésta ocașiune corulu de plugari din numit'a comuna sub conducerea dlui invetiatoriu Georgiu Tomi a esecutatu mai multe piese nationale spre deplin'a multumire a publiculu.

C o n c u r s e .

Pentru deplinirea parochiei a III-a vacanta din opidulu Pecic'a-romana, se deschide concursu cu terminu de 40 de zile dela prim'a publicare.

Emolumintele impreunate cu acést'a parochia sunt:

I., Un'a sesiune comasata din pasculu comunalu dinpreuna cu pasiunea adausa la sesiune in estensiune de 45 jugere pamentu clasificatu de clas'a prima.

II., birul usuatu in comuna dela preste 300 case.

III., o gradina, asia numita sub vii, pamentu aratoriu de clas'a prima, in estensiune de 2 jugere si jumãtate, si

IV., stolele indatinat in comuna.

Respectivulu parochu alegendu, se poftesce se fie romanu de nascere, se aiba 8 clase gimnasiale cu maturitate testimoniú de cualificatiune pentru parochii de frunte, se fie in stare a suplini postulu de invetiatoriu la casu de lipsa in o clasa dela scól'a confesionala superióra din loc, fara vre-o remuneratiune. — Se obsérva, cá veduv'a preotésa va folosi jumetate din parochi'a vacanta unu anu intregu in vîrtutea §-lui 8 din „Regulamentulu pentru parochii.“

Recurentii se vor presentá in vre-o dumineca ori serbatóre la biserica spre a-si aretá desteritatea in cele

rituali; — recursele pentru parochia adresate catre comitetulu parochialu, le vor substerne parintelui adm. protop. al tractului Arad cu locuinti'a in Curticiu comit. Arad.

Dat din siedinti'a comitetului parochialu din Pecic'a-romana tienuta l'a 14/26. Maiu 1889.

Comitetulu parochialu.

Contielesu cu: MOISE BOCSIANU, m. p. adm. protop.

—□—

Se publica pentru postulu invetiatorescu vacantu la scól'a a 2-a din Otlac'a, care este de clas'a prima.

Emolumintele anuale: 300. fl. v. a., 20 fl. v. a. pentru famulatia, 10 fl. v. a. pentru scripturistica, 10 fl. v. a. pentru conferintie; 7 orgii de lemne, din care este a se incaldi si scól'a, 1/4 sesiune de pamentu aratoriu comasatu de clas'a prima, si pasiunea competinta. Cvartiru liberu, cu gradina de legumi, si staulu.

Dela cei ce vor reflectá la acestu postu, se pretinde a) Testimoniu preparandialu, b) Testimoniu despre absolvierea celu putien aloru 2 clase gimnasiale, c) Atestatu despre conduita de pana acum, d) Testimoniu de calificatiune cu prestatiune „buna.“

Aspirantii la acestu postu, sunt avisati cá recursele loru astmodu instruite si adresate comitetului parochialu in Otlac'a, se le adreseze Reverendissimului dnu Petru Chirilescu, inspect. de scóle in Kétegyháza pana in 25. Iuniu st. v. a. c. cand va fi si alegerea, ér pana la alegere sè se prezenteze in vr'o Dumineca ori serbatóre in fati'a locului, spre a-si aretá desteritatea in tipicu si cântările bisericesci.

Otlac'a, in 18. Maiu 1889.

Pentru comitetulu parochialu:

Ioanu Franko, m. p.

pres. com. parochialu.

In contielegere cu mine: PETRU CHIRILESCU, prott.

—□—

Se escrie concursu pentru statiunea invatiatorésca-cantorala la Biserica gr. or. din parochi'a Méhkerék, com. Bihorului, cu terminu de alegere pre diu'a de 12/24. Iuliu 1889. pre langa urmatoriulu salariu:

1) In bani numerariu 135 fl. 2) Pentru lemne din care se incaldiesce si scól'a 42 fl. 3) Pentru scripturistica si conferintia 5 fl. 4) 18 chibele grâu adunatu prin epitropi'a parochiale. 5) Orzu seu cucuruz adunatu prin epitropi'a parochiale 10 chibele. 6) Cvartiru liberu cu gradina si grajdu. 7) Folosirea a loru 13 jugere de pamentu aratoriu.

Doritorii de ocupá acestu postu trebuie se documenteze cá au absolvatu celu putieniu 4 clase gimnasiale seu reale, cá au depus esamenulu de calificatiune cu succesu bunu, si cá suntu in stare, se conduca infintiandu coru vocalu.

Recursele astfeliu instruate se le trimita la Préonoratulu dnu Iosifu Vess'a, protopresviterulu Tinței in Cseffa, si pana la alegere sè se presinte in vr'o Domineca seu serbatóre in biseric'a se si arate desteritatea in cântare si tipicu.

Alesulu numai dupa unu servitiu de 1 anu, déca va aretá o portare buna si sporiu bunu va fi intaritu definitivu.

Méhkerék, 10. Iuniu 1889. st. n.

Pentru comitetulu parochialu:

Nicolae Rocsimu, m. p.

presiedinte.

In contielegere cu mine: IOSIF VESS'A, m. p. prott.

—□—

Pentru deplinirea postului de capeleanu temporalu langa. veteranulu parochu Dionisiu Popescu, dela parochi'a gr. or. romana de class'a II. din Jabar, se escria concursu cu terminu de alegere pe diu'a de 16/28. Iuliu 1889.

Emolumintele sunt: 10 jugere de pamentu aratoriu, 1/3. din intravilanulu parochialu, si 1/3. parte din stola, si din bir — cate u'na mesura de cucuruz in bómbe, — dela 190 numere de case.

Recurrentii sunt pofiti, a-si presentá recursele loru cuvintiosu ajustate parintelui protopresviteru tractualu Georgiu Creciunescu in Belincz, p. u. Kiszetó, celu multu pana la 15/27. Iuliu a. c. si a se presentá in vr'o Dumineca ori serbatore in biseric'a locala, spre a-si aretá desteritatea in cantari si cuventari bisericesci.

Preferintia vor avé acei recurrenti, cari sunt deprinsi si in art'a musicala, incát se póte direge corulu vocalu de plugari din locu

Comitetulu parochialu gr. or.

In contielegere cu mine: G. CRECIONESCU m. p., protopresviter.

—□—

Pentru deplinirea postului invetiatoiesc, dela scól'a romana gr. or. confessionalu, din Jabar, se escrie concursulu cu terminu de alegere pe diu'a de 16 28. Iuliu 1889.

Emolumintele sunt: in numerariu 200 fl., pausialu de serisu 5 fl., pentru conferintia 12 fl., pentru 8 orgii de lemne — din cari se incaldiesce si scól'a, — 48 fl., in bucate 15 centenari metrici, — parte grâu, parte cucurusu, 2 1/2 jugere pamentu estra, si 1/2 jugeru intravilan cu locuinte libera; si câte 40 cr. dela inmormentari, cand va fi pofit a luá parte.

Recursele cuvintiosu ajustate sè se tramite pana la 16/27. Iuliu a. c., parintelui protopresviteru Georgiu Creciunescu, cá inspector cerc. de scóle, in Belincz, p. u. Kiszetó.

Dela recurrenti se mai poftesce, a se presentá in biseric'a locala spre a-si aretá desteritatea in cantari si tipiculu bisericesc, afara d'acea cá se fia deprinsi in art'a musicala, in cât se póta conduce si dirige corulu vocalu din locu.

Comitetulu parochialu gr. or.

In contielegere cu mine: G. CRECIUNESCU, m. p. prot. si inspect. cerc. scol.

—□—

Pentru deplinire postulu de preotu la parochi'a gr. or. de class'a III. din comun'a Topl'a, — impreunatu cu postulu invetiatorescu, — se escrie concursulu, cu terminu de alegere, pe diu'a de 30. Iuliu st. v. 1889.

Emolumintele sunt: 30 jugere pamentu parte aratoriu, parte fenatia, 1/2 juger intravilanu, stol'a usuata si biru, — cate un'a mesura cucuruzu in bómbe, — dela 36 numeri de case.

Éra cá salariu invetiatoresc 1 juger intravilanu; câte 1 fl. 20 cr. dela 36 numeri de casa si locuintia libera.

Afara de acea din partea venerabilului consistoriu unu ajutoriu anualu de câte 100—150 fl.

Recursele cuvintiosu ajustate, sè se tramite parintelui protopopu Georgiu Creciunescu in Belincz p. u. Kiszetó, pana la 28. Iuliu st. v. a. c. éra recurrentii sunt pofiti a-se presentá in biseric'a locala, spre a-si aretá desteritatea in tipic si cantarile bisericesci.

Comitetulu parochialu gr. or.

In contielegere cu mine: G. CRECIUNESCU, m. p. protopresviter.

—□—